

Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne-Babaların Algılanan Sosyal Destek ve Depresyon Düzeyleri*

The Perceived Social Support and Depression Degree of Parents Who Have Children with Specific Learning Disability

Zeynep KURTBEYOĞLU¹, Vesile YILDIZ DEMİRTAŞ²

¹Sorumlu Yazar, Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, kurtbeyogluzeynep@gmail.com (<https://orcid.org/0000-0002-7095-5289>)

² Prof. Dr., Özel Eğitim Bölümü, Buca Eğitim Fakültesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye, vesile.yildiz@deu.edu.tr (<https://orcid.org/0000-0002-4202-7733>)

Geliş Tarihi: 05.10.2020

Kabul Tarihi: 29.12.2020

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların algılanan sosyal destek ve depresyon düzeylerini bazı demografik değişkenler açısından incelemek ve sosyal destek algısının depresyon düzeyini yordayıp yordamadığını tespit etmektir. Araştırmada yöntem olarak İlişkisel Tarama Modeli, veri toplama araçları olarak da Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği ve uygulayıcı tarafından oluşturulan Tanıtıcı Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yaşayan özel öğrenme güçlüğü tanısı alan 6-18 yaş arasındaki çocukların anne-babaları, araştırmanın grubunu özel öğrenme güçlüğü tanısı olan çocuğa sahip 175 gönüllü anne-babalar oluşturmuştur. Çalışma bulgularına göre; anne-babaların cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi ve sahip oldukları çocuk sayısına göre algılanan sosyal destek düzeyleri arasında; gelir düzeyi ve eğitim durumuna göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne-babaların algılanan sosyal destek ve depresyon düzeyleri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu, sosyal destek düzeylerinin depresyon düzeylerini %11 oranında yordadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özel öğrenme güçlüğü, algılanan sosyal destek, depresyon.

ABSTRACT

The purpose of this research; to examine the perceived social support and depression levels of parents with children with special learning disabilities in terms of some demographic variables and to determine whether the perception of social support predicts the level of depression. In the research, Relational Screening Model was used as a method, Multidimensional Perceived Social Support Scale, Beck Depression Scale and Introductory Information Form created by the practitioner were used as data collection tools. The population of the study was composed of parents of children between the ages of 6-18 who were diagnosed with special learning difficulties living within the boundaries of İzmir Metropolitan Municipality, and 175 volunteer parents with children with a diagnosis of special learning difficulties. According to the findings of the study; Among the perceived social support levels of parents according to their gender, educational background, income level and the number of children they have; A significant difference was found between depression levels according to income level and education level. It has been observed that there is a negative and significant relationship between parents' perceived social support and depression levels, and social support levels predict depression levels by 11%.

Keywords: Specific learning disability, perceived social support, depression.

* Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalında 2018 yılında tamamlanan Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne-Babaların Algılanan Sosyal Destek ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Bir bebeğin doğması ile beraber anne ve babanın hayatında yeni bir dönem başlar. Her anne baba çocuk sahibi olmayı istediklerinde ve çocukları olacağını öğrendiğinde doğacak çocuklarının “mükemmel” olması isteğine yönelik hayaller kurarlar. Yetersizliği olan bir çocuğun doğması veya daha sonraki yıllarda çocukta yetersizlik oluşması ile anne babaların çocukları ile ilgili kurdukları hayaller yıkılır (Varol, 2005). Böyle bir durumla karşılaşıldığında hissedilen acı, çok sevilen birinin kaybedilmesi karşısında duyulan acıyla benzerdir. Depresyon genellikle acı çekme sürecinden sonra ortaya çıkmaktadır. Genellikle anne-babalara yükledikleri sorumlulukların fazla geldiği ve ebeveynlerin yüklenen bu sorumluluklarla her şeye güçlerinin yetemeyeceği inancı ile depresyona girdikleri görülmektedir (Abidinoğlu, Gümüüşçü ve Darıca, 2005).

Özel gereksinimli çocuğa sahip olan anne-babaların yaşamış oldukları duygusal zorlanma, çocuklarının durumuyla ilgili yeterli bilgiyi edinememe, başka insanlara bu durumu anlatmada çekilen zorluk, çocuğun tedavisi ve eğitimi konusunda birçok uzman kişiyle görüşme gerekliliği, daha fazla vakit, para, enerji ihtiyacı ve çocuklarının geleceğiyle ilgili kaygılar aile bireyleri için önemli stres kaynaklarını oluşturmaktadır (Kavak, 2007; Olçay Gül, Olgunsoylu ve Ünal, 2015). Sıralanan nedenlerden dolayı özel gereksinimli çocuğa karşı yüklenen bu sorumluluklar anne-babayı depresyona itebilmektedir.

Kısaca özel gereksinimli çocuğa sahip aile psikolojik olarak zarar görmekte, yetersizlik durumunun ortaya çıkarttığı problemlerin üstesinden gelebilmek için güçlükler yaşamaktadır. Bu problemleri yaşayan aileler için sosyal destek büyük önem taşımakta ve ailelerin özel gereksinimli çocuğa sahip olmalarının getirmiş olduğu sorunları azaltabilmektedir (Kumbasar, 2016). Özel gereksinimli çocuğu kabul etmeye, bu duruma uyum sağlamaya yardımcı olan ve bu durumu kolaylaştıran ise; gerek özel gereksinimli çocuğun bakımından sorumlu olan ailenin ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olacak, gerekse yetersizliğin getirdiği sorunların azaltılmasına ve ailenin yaşadığı problemlerin üstesinden gelmesini sağlayacak destek hizmetlerinin varlığıdır (Kaner, 2004). Ayrıca özel gereksinimli çocuğa sahip olan ailelerin, daha açık iletişim kurmayı öğrenmeleri, destek gruplarına katılmaları, psikolojik destek ve bilgi desteği şeklinde profesyonel yardım almaları ve sosyal destek ağlarını geliştirmeleri gibi faktörler, yaşanan kriz durumu ve stres ile başa çıkmayı kolaylaştırmaya ve aile direncini güçlendirmeye yardımcı olmaktadır (Arıcıoğlu ve Gültekin, 2017; Havens, 2005; Köksal ve Kabasakal 2012, Olçay Gül, Olgunsoylu ve Ünal, 2015).

Özel gereksinim gruplarından biri özel öğrenme güçlüğüdür. Özel öğrenme güçlüğü ilk defa 1975 yılında ABD’ de çıkartılan PL 94-142 Tüm Özürlü Çocuklar İçin Eğitim Yasası içerisinde yer almıştır (Şenel, 1995). Özel öğrenme güçlüğü’nün tanı kriterlerinin belirlenmesi, özel öğrenme güçlüğü tanıları öğrencilerin eğitim olanaklarının artması ve geliştirilmesi ile birlikte bu tanıyı alan öğrencilerin de sayısında artış göstermiştir. Özel gereksinimli bireylerin toplam sayısına bakıldığında yaklaşık yarısının özel öğrenme güçlüğü tanıları bireylerden oluştuğu söylenebilir (Flanagan, Ortiz ve Alfonso, 2013).

Özel öğrenme güçlüğüne ilişkin Engelli Bireyler Eğitim Yasası (IDEA, 1997) tarafından yapılan en geçerli tanımı şu şekildedir: Öğrenme güçlüğü; anlamada veya konuşulan ya da yazılan dilin kullanımındaki temel psikososyal süreçlerin biri veya daha fazlasında meydana gelen ve dinleme, düşünme, konuşma, okuma, yazma, heceleme veya matematiksel hesaplamaları yapma becerisini belirgin şekilde etkileyen bozukluklardır. Bu kavram; algı bozuklukları, beyin hasarı, minimal beyin disfonksiyonu, disleksi ve gelişimsel afaziyi kapsamaktadır (Kavale ve Forness, 2000).

Özel eğitim alanında son zamanlarda yapılan çalışmalar, özel gereksinimi olan çocuğa sunulan hizmetlerle birlikte öncelikli olarak ailedeki bireylerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlara göre aileye destek verilmesi düşüncesini ön plana çıkarmıştır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı özel öğrenme güçlüğü tanıları çocuğu olan anne-babaların algılanan sosyal destek

ve depresyon düzeylerini ortaya çıkartarak aralarındaki ilişkiyi incelemek ve sosyal destek algısının depresyon düzeyini yordayıp yordamadığını belirlemektir.

Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğa sahip olan anne-babaların algıladıkları sosyal destek düzeyleri;
 - Anne veya baba olma durumuna,
 - Anne ve babanın eğitim durumuna,
 - Ailenin gelir düzeyine,
 - Ailenin çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğa sahip olan anne-babaların depresyon düzeyleri;
 - Anne veya baba olma durumuna,
 - Anne ve babanın eğitim durumuna,
 - Ailenin gelir düzeyine,
 - Ailenin çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğa sahip olan anne-babaların algılanan sosyal destek ve depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğa sahip olan anne-babaların algılanan sosyal destek düzeylerinin depresyon düzeylerini yordama gücü nedir?

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bulguların, ailelere yönelik eğitim, psikolojik danışma, rehberlik ve gerekli destek çalışmalarının daha işlevsel hale getirilmesine, dolayısıyla özel öğrenme güçlüğü olan çocukların eğitimi ve yaşam kalitelerinin artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, çalışma grubu, araştırmaya katılan ailelere ilişkin demografik bilgiler ve araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilişkiisel tarama modeli türünde betimsel bir çalışmadır. Bu model; genellikle iki veya daha fazla değişken arasındaki etkileşimi ve miktarı belirlemede kullanılır. Tarama modellerinde aralarında ilişki aranacak olan değişkenler tek tek sembolleştirilir. Fakat ilişkiisel tarama modellerinde bu sembolleştirme ilişkiisel analizlere imkân tanıyacak şekilde yapılmalıdır. Gerçek bir neden - sonuç ilişkisi vermeyen ilişkiisel tarama modeli, bir değişkene ait bilgiler doğrultusunda diğer değişken veya değişkenlerdeki durumun tahmin edilmesine olanak vermektedir (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evreni; İzmir Büyükşehir Belediyesi Karabağlar, Konak, Çiğli, Karşıyaka ve Buca ilçelerinde yaşayan, özel öğrenme güçlüğü tanısından başka tanısı bulunmayan 6-18 yaş aralığında çocuğu olan gönüllü anne-babalardan oluşmaktadır.

2.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu özel eğitim hizmetleri alan özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğa sahip toplam 195 anne-babadan oluşmaktadır. 20 anne-babanın anketlere eksik yanıt

vermeleri ya da bazı anketleri tamamen boş bırakmaları sebebi ile toplam 175 anne-babanın cevapları değerlendirilmeye alınmıştır.

Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Ailelere İlişkin Demografik Bilgiler

Değişkenler		Katılımcı Sayısı (n)	Oran (%)
Cinsiyet	Kadın	128	73,1
	Erkek	47	26,9
Eğitim Durumu	İlköğretim	69	39,4
	Lise	48	27,4
	Yükseköğrenim	58	33,1
Aylık Gelir	1500 ve altı	47	26,9
	1501-3000	56	32,0
	3001-4500	30	17,1
	4501 ve üzeri	42	24,0
Çocuk Sayısı	1 çocuk	51	29,1
	2 çocuk	87	49,7
	3 çocuk ve üzeri	37	21,1
Toplam		175	100,00

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan anne babaların 128’inin (% 73,1) kadın, 47’sinin (% 26,9) erkek olduğu; 69’unun (% 39,4) ilköğretim, 48’inin (% 27,4) lise, 58’inin (% 33,1) yükseköğrenim mezunu olduğu; 47’sinin (% 26,9) 1500 T.L. ve altı gelire, 56’sının (% 32,0) 1501-3000 T.L. gelire, 30’unun (17,1) 3001-4500 T.L. gelire, 42’sinin (% 24,0) 4501 T.L. ve üzeri gelire sahip olduğu; 51’inin (% 29,1) bir çocuğa, 87’sinin (49,7) iki çocuğa, 37’sinin (% 21,1) üç çocuk ve üzeri çocuğa sahip olduğu görülmüştür.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; Tanıtıcı Bilgi Formu, Beck Depresyon Ölçeği, Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır.

2.4.1. Tanıtıcı Bilgi Formu

Araştırmaya katılan anne ve babaların sosyo-demografik özellikleri hakkında gerekli bilgileri toplamak, algılanan sosyal destek, depresyon düzeylerini etkileyebilecek çeşitli değişkenleri belirleyebilmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan bir bilgi toplama formudur.

2.4.2. Beck Depresyon Ölçeği

Beck Depresyon Envanteri ilk olarak 1961 yılında Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş, Türkiye için uyarılma çalışması Hisli (1989) tarafından yapılmıştır. Beck Depresyon Envanteri, 21 maddeli olan bu ölçek 0’dan 3’e kadar derecelendirilmekte olup, bu derecelendirmelerin toplanmasıyla 0-63 arasında değişen puan elde edilmektedir. Toplam puanın yüksek olması bireyin yaşadığı depresyonun şiddetini göstermektedir (Aydemir ve Köroğlu, 2006). Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında, ölçekten alınan 17 ve üzerindeki puanların normalin üzerinde depresyonu belirleyen kesme noktaları olarak alınabileceği belirtilmiştir (Hisli, 1989).

2.4.3. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Zimet ve arkadaşları (1988) tarafından ölçeğin orijinal formu geliştirilmiş, Türkiye için uyarılması Çakır ve Palabıyıkoglu (1997); Eker, Arkar, Yıldız (2001) tarafından yapılmıştır. Likert tipi olan ölçek, 1’den 7’ye kadar puanlanmakta, ölçeğin toplam puanı 12 ile 84 puan arasında değişmektedir. Toplam puanın yüksek bulunması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu göstermektedir (Eker, Arkar ve Yıldız, 2001).

BULGULAR

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların anne ya da baba olma durumlarına göre sosyal destek algıları arasında fark olup olmadığını gösteren t testi analizi Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Anne ya da Baba Olma Durumuna Göre Sosyal Destek Algısı T Testi

Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	t	SD	p
Kadın	128	56,11	17,35	2,01	173	0,04
Erkek	47	50,21	16,91			

*p< 0,05

Tablo 2’ye göre özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların anne ya da baba olma durumlarına göre sosyal destek algıları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre annelerin babalara göre daha fazla sosyal destek algısına sahip olduğu görülmüştür.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların eğitim durumuna göre sosyal destek algıları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Eğitim Durumuna Göre Sosyal Destek Algısı Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	İkili Karşılaştırma
İlköğretim (1)	69	48,68	16,60	G.Arası	3945,75	2	1972,88	6,97	0,00	1-2*
Lise (2)	48	57,54	15,73	G.İçi	48659,89	172	282,91			1-3*
Y. Öğrenim (3)	58	58,98	17,91	Toplam	52605,63	174				
Toplam	175	54,53	17,37							

*p< 0,001

Tablo 3’e göre özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların eğitim durumuna göre sosyal destek algıları arasında anlamlı fark vardır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD testi yapılmıştır. Buna göre ilköğretim mezunları ile lise ve yükseköğrenim mezunları arasında anlamlı fark vardır. İlköğretim mezunlarının sosyal destek algısı lise ve yükseköğrenim mezunu olan anne babalara göre daha düşük çıkmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların gelir düzeyine göre sosyal destek algıları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Gelir Düzeyine Göre Sosyal Destek Algısı Varyans Analizi

Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	İkili Karşılaştırma
1500 ve altı (1)	47	46,74	16,95	G.Arası	4713,28	3	1571,09	5,6	0,00	1-2*
1501-3000(2)	56	54,57	15,36	G.İçi	47892,35	171	280,07			1-3*
3001-4500(3)	30	58,73	14,68	Toplam	52605,63	174				1-4*
4501 üzeri(4)	42	60,16	19,40							
Toplam	175	54,52	17,39							

*p< 0,001

Tablo 4'e göre özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların gelir düzeyine göre sosyal destek algıları arasında anlamlı fark vardır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD testi yapılmıştır. Buna göre 1500 T.L. ve altı gelire sahip olanlar ile 1501-3000 T.L. gelir, 3001-4500 T.L. gelir ve 4501 T.L. ve üzeri gelire sahip olanlar arasında anlamlı fark vardır. 1500 T.L. ve altı gelire sahip olan anne-babaların sosyal destek algısı 1501-3000 T.L. gelir, 3001-4500 T.L. gelir ve 4501 T.L. ve üzeri gelire sahip olan anne babalara göre daha düşük çıkmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre sosyal destek algıları Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Sosyal Destek Algısı Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	İkili Karşılaştırma
1 çocuk(1)	51	59,87	16,24	G.Arası	2579,580	2	1289,79	4,43	0,01	1-2*
2 çocuk(2)	87	53,68	17,68	G.İçi	50026,055	172	290,849			1-3*
3 çocuk ve üzeri (3)	37	49,16	16,6	Toplam	52605,634	174				
Toplam	175	54,52	17,39							

*p< 0,05

Tablo 5'e göre özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre sosyal destek algıları arasında anlamlı fark vardır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD testi yapılmıştır. Buna göre bir çocuğa sahip olanlar ile iki çocuk ve üç çocuğa sahip olanlar arasında anlamlı fark vardır. Bir çocuğa sahip olan anne-babaların sosyal destek algısı iki çocuk ve üç çocuğa sahip olan anne babalara göre daha yüksek çıkmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların anne ya da baba olma durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark olup olmadığını gösteren t testi analizi Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Anne ya da Baba Olma Durumuna Göre Depresyon Düzeyleri T Testi

Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	t	SD	p
Kadın	128	12,69	9,79			
Erkek	47	10,38	8,41	1,43	173	0,40

Tablo 6'ya göre özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan annelerin depresyon düzeyleri babalara göre daha yüksek çıkmasına rağmen istatistiksel açıdan anne ya da baba olma durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların eğitim durumuna göre depresyon düzeyleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Eğitim Durumuna Göre Depresyon Düzeyleri Varyans Analizi

Eğitim Durumu	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	İkili Karşılaştırma
İlköğretim (1)	69	14,78	11,88	G.Arası	861,97	2	430,96	5,02	0,00	1-2*
Lise (2)	48	10,81	6,38	G.İçi	14751,21	172	85,76			1-3*
Y. Öğrenim (3)	58	9,88	7,56	Toplam	15613,18	174				
Toplam	175	12,07	9,5							

*p< 0,001

Tablo 7'e göre özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların eğitim durumuna göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD testi yapılmıştır. Buna göre ilköğretim mezunları ile lise ve yükseköğrenim mezunları arasında anlamlı fark vardır. İlköğretim mezunlarının depresyon düzeyleri lise ve yükseköğrenim mezunu olan anne babalara göre daha yüksek çıkmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların gelir düzeyine göre depresyon düzeyleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Gelir Düzeyine Göre Depresyon Düzeyleri Varyans Analizi

Gelir Düzeyi	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	İkili Karşılaştırma
1500 ve altı(1)	47	15,47	11,82	G.Arası	742,91	3	247,63	2,85	0,03	1-2*
1501-3000(2)	56	10,88	9,46	G.İçi	14870,27	171	86,96			1-3*
3001-4500(3)	30	10,77	5,7	Toplam	15613,18	174				1-4*
4501 ve üz.(4)	42	10,79	7,9							
Toplam	175	12,07	9,48							

*p< 0,05

Tablo 8'e göre özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların gelir düzeyine göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD testi yapılmıştır. Buna göre 1500 T.L. ve altı gelire sahip olanlar ile 1501-3000 T.L. gelir, 3001-4500 T.L. gelir ve 4501 T.L. ve üzeri gelire sahip olanlar arasında anlamlı fark vardır. 1500 T.L. ve altı gelire sahip olan anne-babaların depresyon düzeyleri 1501-3000 T.L. gelir, 3001-4500 T.L. gelir ve 4501 T.L. ve üzeri gelire sahip olan anne babalara göre daha yüksek çıkmıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre depresyon düzeyleri Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Özel Öğrenme Güçlüğü Tanılı Çocuğu Olan Anne Babaların Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Depresyon Düzeylerinin Varyans Analizi

Çocuk Sayısı	n	\bar{x}	SS	Varyans Kaynağı	KT	SD	KO	F	p
1 çocuk(1)	51	11,16	8,49	G.Arası	114,25	2	57,127	0,63	0,53
2 çocuk(2)	87	12,01	9,23	G.İçi	15498,92	172	90,11		
3 çocuk ve üz.(3)	37	13,46	11,28	Toplam	15613,18	174			
Toplam	175	12,07	9,48						

Tablo 9'a göre özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların üç çocuk ve üzeri çocuğa sahip olanların depresyon düzeyleri iki çocuk ve bir çocuğa sahip olanlara göre daha yüksek çıkmasına rağmen istatistiksel açıdan sahip oldukları çocuk sayısına göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların sosyal destek algıları ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişki Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Destek Algısı İle Depresyon Düzeyi Arasındaki İlişki

Değişkenler	Sosyal Destek	Depresyon
Sosyal Destek	1,00*	-0,33*
Depresyon		1,00

*p<0,001

Tablo 10'a göre katılımcıların sosyal destek algısı ile depresyon düzeyleri arasında orta düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre anne ve babaların algılanan sosyal destek düzeyleri arttıkça depresyon düzeyleri düşmektedir.

Özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne babaların algılanan sosyal destek düzeylerinin depresyon düzeylerini yordama gücü Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Destek Algısının Depresyon Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Tablosu

Değişken	B	Standart Hata	t	β	F	R	ΔR^2
Sabit	21,99	2,23	9,85*				
Sosyal Destek	-0,18	0,04	4,92*	-0,33	21,74*	0,33	0,11

*p<0,001

Tablo 11'e göre katılımcıların sosyal destek algısı depresyon düzeyini önemli derecede yordamaktadır ($F_{(1,173)}=21,74$, $p=0,000$). Sosyal destek algısı depresyon düzeyi varyansının yüzde 11'ini açıklamaktadır. Buna göre depresyon düzeyi varyansının % 89'unu başka değişkenler belirlemektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların anne ya da baba olma durumlarına göre algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Annelerin babalara göre daha fazla sosyal destek algısına sahip oldukları görülmüştür. Aydemir (2015) tarafından otizmliler çocukların aileleri ile yaptığı çalışmanın sonucunda, ebeveynlerin sosyal destek algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Annelerin babalara göre sosyal destek algılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlardan farklı olarak Bromley ve arkadaşları (2004) otizmliler çocukların ailelerinin sosyal destek düzeyleri ile ebeveyn cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişki bulamamışlardır.

Çalışmada, özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların eğitim durumlarına göre algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. İlköğretim mezunlarının sosyal destek algısı lise ve yükseköğrenim mezunu olan anne babalara göre daha düşük çıkmıştır. Coşkun ve Akkaş'a (2009) göre, ailelerin eğitimin düzeyinin artmasının getirdiği avantaj ile ailenin sosyal çevresinin farklılığı ve bu sosyal çevrelerden yararlanma durumu eğitim düzeyi ile paralellik göstermektedir. Uruncu Emirdağı (2018) özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklara sahip anne babaların çocuklarını kabul-red düzeyleri ile sosyal destek algılarını incelediği çalışmasında annelerin sosyal destek algılarının eğitim düzeylerine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Coşkun ve Akkaş (2009), Akmaniş (2010) ve Görgü (2005) tarafından yapılan çalışmalarda ailelerin eğitim durumları ile sosyal destek algıları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışma bulgularını desteklemeyen çalışmalar incelendiğinde; Aydemir'in (2015), Bilgin (2012), Çürük (2008), Özkan (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda sosyal destek algılarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada, özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların gelir durumlarına göre algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ailenin gelir düzeyi arttıkça sosyal destek algılarının da arttığı görülmüştür. Görgü'ye (2005) göre; daha yüksek gelire sahip olan annelerin, ekonomik bakımdan daha rahat hareket ettikleri ve bu nedenle sosyal ağlarını daha geniş tutabildikleri ve sosyal ağın geniş olmasından kaynaklı çok kaynaklı sosyal desteğin daha yüksek bir algıya dönüştüğü şeklinde düşünülmüştür. Coşkun ve Akkaş (2009) ve Görgü (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda da engelli çocuk annelerinin gelir düzeyi arttıkça algılanan sosyal destek düzeylerinin de arttığı saptanmıştır. Çalışma bulgularını desteklemeyen araştırmalar incelendiğinde; Akmaniş (2010) ve Aydemir (2015) tarafından yapılan çalışmalarda katılımcıların algılanan sosyal destek düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada, özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların sahip oldukları çocuk sayısına göre algılanan sosyal destek düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ailenin çocuk sayısı arttıkça sosyal destek algılarının düştüğü görülmüştür. Uruncu Emirdağı (2018) özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklara sahip anne babaların çocuklarını kabul-red düzeyleri ile sosyal destek algılarını araştırdığı çalışmasında ebeveynlerin algılanan sosyal destek düzeylerinin çocuk sayısına göre farklılaştığı, tek çocuğa sahip anne-babaların puanlarının üç veya daha fazla çocuğa sahip annelerin puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görgü (2005) otizmlili çocuğa sahip anneler ile yaptığı çalışmada sahip olunan çocuk sayısıyla sosyal destek algısı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuçlardan farklı olarak; Bilgin (2012), Aydemir (2015), anne-babalar ile yaptığı çalışmalarda; ailenin algılanan sosyal destek düzeyi ile sahip olduğu çocuk sayısı arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların anne ya da baba olma durumuna göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Dereli ve Okur (2008), Uskun ve Gündoğar (2010) tarafından yapılan çalışmalarda anne veya baba olma durumunun depresyon düzeyinde anlamlı fark yaratmadığını saptanmıştır. Ebeveynlerin cinsiyet durumu ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen farklı çalışmalara baktığımızda; Azeem ve arkadaşları (2013) zihinsel engel tanılı çocuğu olan anne babaların depresyon düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı ilişki belirlemiş, depresyon düzeyi annelerde daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanılı çocuğu olan anne-babaların eğitim durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Eğitim seviyesi yükseldikçe anne ve babaların depresyon düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Gönen'e (2014) göre; yükseköğrenim düzeyinde eğitim almış anne-babalar, doğru kaynaklara ve eğitim hizmetlerine ulaşmada daha kolay ve hızlı hareket edebilir, sosyal çevrelerinin vermiş olduğu destekle sağlıklı ilişkiler kurabilir, çocuklarına verilen özel eğitim hizmetlerini farklı ortamlara aktarabilmekte daha yaratıcı davranabilir, çocuklarının durumunu daha kolay kabullenerek gerçekçi hedefler doğrultusunda yaşamlarına devam edebilir, teknoloji kullanımını günlük yaşamlarına uyarlama konusunda deneyim sahibi olabilirler. Bu nedenle eğitim seviyesi yüksek anne-babaların kaygı

ve depresyon düzeylerinin daha düşük olduğunu söylenebilir. Bilgin (2012), Mbugua ve arkadaşları (2011) zihinsel engele sahip çocukların ebeveynlerinin depresyon düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı ilişkiler tespit etmişlerdir. Bu bulgulardan farklı olarak; Resch ve arkadaşları (2012) engelli çocukların anne-babaları ile yaptığı çalışmada anne-babaların eğitim durumları ile depresyon arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne-babaların gelir durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Ailenin gelir düzeyi arttıkça depresyon düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Görgü'ye (2005) göre; depresyon puanlarının da aylık gelirleri yüksek olan annelerde düşük çıkması maddi olarak daha rahat hareket etme imkanının annelerinin çocuğun bakımı için gerekli maddi yükü karşılamada bir rahatlık sağladığı ve bununda depresyon puanlarına etki ettiği şeklinde yorumlanmıştır. Dereli ve Okur (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada gelir durumu az olan ebeveynlerin depresyonda olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Farklı bulguların olduğu çalışmalara bakıldığında; Bilgin (2012), Olsson ve Hwang (2001), Resch ve arkadaşları (2012) engelli çocuğa sahip anne babaların depresyon düzeyleri ile gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne-babaların sahip olduğu çocuk sayısına göre depresyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bilgin (2012) zihinsel yetersizlik tanısı olan çocuğa sahip ailelerle yapmış olduğu çalışmada çocuk sayısı ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Görgü (2005) tarafından gerçekleştirilen otizm tanıılı çocuğu olan annelerin algılanan sosyal destek ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada, çocuk sayısı değişkenine göre, depresyon puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan farklı olarak Fırat (2000) tarafından çalışmada ise anne depresyonunun çocuk sayısına göre değiştiği belirtilmiş, zihinsel engel tanıılı çocuğa sahip annelerde bir çocuğa sahip olmanın annenin depresyon düzeyini arttırdığı bulunmuştur.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların sosyal destek algıları ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ailenin algılanan sosyal destek düzeyleri arttıkça depresyon düzeylerinin düştüğü görülmüştür. Şentürk ve Varol Saraçoğlu (2013) zihinsel, bedensel yetersizliği olan çocuğa sahip anneler ile yaptıkları çalışmada annelerin depresyon düzeyleri ile sosyal destek algıları arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilgin (2012) anne-babalar ile yaptığı çalışmada algılanan sosyal destek ile depresyon düzeyleri arasında ters yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Görgü (2005) otizimli çocuğa sahip anneler ile yaptığı çalışmada ailenin sosyal destek algısı arttıkça depresyon düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. Bu bulgular araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanıılı çocuğu olan anne babaların algılanan sosyal destek düzeylerinin depresyon düzeylerini %11 oranında yordadığı görülmüştür. Buna göre depresyon düzeyi varyansının yüzde 89'unu başka değişkenler belirlemektedir. Alanyazına bakıldığında; Sıpal ve Sayın (2013) annelerin depresyon düzeylerinin sosyal destek algısı tarafından yordandığını belirlemişlerdir. Özkan (2002), zihinsel engeli olan ve herhangi bir engeli olmayan çocuğa sahip annelerin algılanan sosyal destek ve depresyon düzeylerini incelemiş ve zihinsel engelli çocuk annelerinin normal çocuğa sahip annelerden daha yüksek depresyon puanlarına sahip olduğunu ve duygusal destek algısının depresyon puanlarının tek yordayıcısı olduğunu bulmuştur.

Araştırmanın sonucuna göre aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Yapılan çalışmada ailelerin aylık gelirleri yükseldikçe sosyal destek algılarının yükseldiği ve depresyon düzeylerinin ise düştüğü görülmüştür. Bu nedenle özel gereksinimli çocuğa sahip ailelere sunulan eğitim hizmetlerinin dışında, maddi destek yardımı da engel türü ve engelden etkilenme düzeyi fark etmeksizin devlet tarafından sunulabilir.
2. Araştırmada ailenin eğitim seviyesi yükseldikçe ailenin sosyal destek algısının arttığı ve depresyon düzeylerinin ise düştüğü bulunmuştur. Ailenin eğitimi olması, çocuğun eğitimi

için alternatif yollar geliştirmesine, farklı destek kaynaklarının farkında olup bunlardan yarar sağlamasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle:

- a. Eğitim düzeyi düşük olan ailelere, çocukların çeşitli eğitim imkânlarından yararlanma, destek kaynaklarını kullanma ve geliştirme ile ilgili eğitimler verilebilir.
 - b. Hastanelerde ve rehberlik araştırma merkezlerinde özellikle yeni tanı almış ailelere çocuğun engel durumuna ilişkin bilgi verici danışmanlık hizmetleri sunulabilir.
 - c. Okullarda bu ailelere yönelik seminerler düzenlenebilir ve yine okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde aile eğitim programları oluşturulabilir.
3. Sosyal destek algısının yüksek olması depresyon düzeyini düşürdüğü görülmektedir. Özel gereksinimli çocuğa sahip aileler ile çalışan uzmanların ailelerin sosyal destek sistemlerini harekete geçirici ve güçlendirici çalışmalarda bulunmaları, bu ailelere sunulacak olan psikolojik danışma desteğini daha etkili hale getireceği düşünülmektedir. Yine aynı şekilde ailelere sosyal destek sistemlerinin tanıtılması da ailelerin bu sistemlere kolay ulaşmasını sağlayacaktır.

İlerde yapılması amaçlanan araştırmalar içinde aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Yapılacak çalışmalarda daha fazla anne-babaya ulaşılarak araştırmanın örneklemini genişletilebilir.
2. Çalışmada özel öğrenme güçlüğü tanısı olan çocuğa sahip ailelerle çalışılmış, herhangi bir tanısı olmayan çocuğa sahip aileler çalışmaya dahil edilmemiştir. Yapılacak çalışmalarda normal gelişim gösteren çocuğa sahip ailelerle karşılaştırma yapılabilir.
3. Yapılan araştırmada sosyal destek algısının depresyon düzeyini yordama oranına bakılmıştır. Depresyon düzeyini yordayan başka değişkenler de araştırılabilir.

Çalışma sadece anne ve babalar ile yapılmıştır. Yapılacak çalışmalara özel öğrenme güçlüğü tanımlı çocuklarda dahil edilerek; anne ve babaların sosyal destek algıları ve depresyon düzeyleri ile özel öğrenme güçlüğü tanımlı çocuklarının depresyon düzeyleri ve sosyal destek algıları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abidinoğlu, Ü., Gümüşçü, Ş. ve Darıca, N. (2005). *Otizm ve otistik çocuklar*, (4. Bas.), Özgür Yayınları, İstanbul.
- Akmanış, B. (2010). *Otistik çocuğu olan annelerin algıladıkları sosyal desteğe göre umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Arıcıoğlu, A. ve Gültekin, F. (2017). zihinsel engelli çocuk annelerinin sosyal destek ve gelecek algıları: psikolojik danışmanların rolleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 1-26.
- Aydemir, Ö. ve Köroğlu, E. (2006). *Psikiyatride kullanılan klinik ölçekler*. Hekimler Yayın Birliği, Ankara.
- Aydemir, S.E. (2015). *Otizimli çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumlarının, başa çıkma stratejilerinin ve sosyal destek algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı Anabilim Dalı.
- Azeem, M.W., Dogar, I. A., Shah, S., Cheema, M.A., Asmat, A., Akbar, M., Kousar, S. ve Haider, I.I. (2013). Anxiety and depression among parents of children with intellectual disability in Pakistan. *Journal Can Acad Child Adolesc Psychiatry*, 22(4).
- Bilgin, Ş. (2012). *Ağır ve orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocukların anne -babalarının algıladıkları sosyal destek kaygı ve depresyon düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp-Psikiyatri (Klinik Psikoloji-Erişkin) Anabilim Dalı.

- Bromley, J., Hare, D. J., Davison, K. ve Emerson, E. (2004). *Mothers supporting children with autistic spectrum disorders*.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Coşkun, Y. ve Akkaş, G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Çakır, Y. ve Palabıyıkoglu, R. (1997). Gençlerde Sosyal Destek-Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi Kriz Dergisi*, 5(1), 15-24.
- Çürük, N. (2008). *Ankara il merkezindeki iş okullarında 1. ve 4. sınıfa devam eden zihinsel engelli çocukların annelerinin kaygı ve sosyal destek düzeylerinin karşılaştıkları problemlere göre incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı.
- Dereli, F. ve Okur, S. (2008). Engelli çocuğa sahip olan ailelerin depresyon durumunun belirlenmesi. *Yeni Tıp Dergisi*, 25, 164-168.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yaldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1),17-25.
- Fırat, S. (2000). *Otistik ve zihinsel özürlü çocukların annelerinde kaygı, depresyon, aleksitimi ve genel psikolojik değerlendirme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Flanagan, D.P., Ortiz, S.O. ve Alfonso, V.C. (2013). *Essentials of cross-battery assessment*. John Wiley & Sons.
- Gönen, A. (2014). *Otizm spektrum bozukluğu ile otizm spektrum bozukluğu tanısı olan bireylerin ebeveynlerinin depresyon düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı.
- Görgü, E. (2005). *3-7 yaş arası otistik çocuğa sahip olan annelerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile depresyon düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Havens, C. A. (2005). Becoming a resilient family: Child disability and the family system. *National Center On Accessibility*.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Kaner, S. (2004). *Engelli çocukları olan ana babaların algıladıkları stres, sosyal destek ve yaşam doyumları*, (Yayımlanmamış Araştırma Raporu), Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara.
- Kavak, S. (2007). *Algılanan aile yakınları destek ölçeğinin geliştirilmesi ve 0-8 yaş arası engelli çocuğu olan annelerin yakınlarından aldığı desteği algılamaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kavale, K.A. ve Forness, S.R. (2000). What definitions of learning disability say and don't say a critical analysis. *Journal Of Learning Disabilities*, 33(3), 239-256.

- Köksal, G., Kabasakal, Z. (2012). Zihinsel engelli çocukları olan ebeveynlerin yaşamlarında algıladıkları stresi yordayan faktörlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 71-91.
- Kumbasar, A. (2016). *İşitme engelli ve engelli olmayan çocuklara sahip ailelerde sosyal destek algısı, yılmazlık ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Özel Eğitim Programı.
- Mbugua, M.N., Kuria, M.W. ve Ndeti, D.M. (2011). The prevalence of depression among family caregivers of children with intellectual disability in a rural setting in Kenya. *Hindawi Publishing Corporation International Journal Of Family*.
- Olçay Gül, S., Olgunsoylu, B., Ünal, Y. (2015). Yetersizliği olan ve normal gelişim gösteren çocuğa sahip ailelerin travma sonrası stres belirti ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(32), 221-245.
- Olsson, M.B. ve Hwang, C.P. (2001). Depressin in mothers and fathers of children with intellectual disability. *Journal Of Intellectual Disability Research*, 45(6), 535- 543.
- Özkan, S. (2002). *Zihinsel engelli ve normal çocuğa sahip annelerin algıladıkları sosyal destek ve depresyon düzeylerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı.
- Resch, J.A., Elliott, T.R. ve Benz, M.R. (2012). Depression among parents of children with disabilities: Texas A & M University. *Families, Systems, & Health, American Psychological Association*, 30(4), 291–301.
- Sipal, R.F., Sayın, U. (2013). Impact of perceived social support and depression on the parental attitudes of mothers of children who are deaf. *Journal of Child Fam Stud*. 22(8), 1103–1111.
- Şenel, H.G. (1995). Özel öğrenme güçlüğü terimi yerine alternatif arayışlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(01).
- Şentürk, M. VarolSaraçoğlu, G. (2013). Eğitilebilir zihinsel, bedensel engelli çocuğu olan annelerle sağlıklı çocuğa sahip annelerin aileden algıladıkları sosyal destek ve depresyon düzeylerinin karşılaştırılması. *IJBCM International Journal of Basic an dClinical Medicine. Uluslararası Temel ve Klinik Tıp Dergisi*. 1(1), 40-49
- Uruncu Emirdağı, E. (2018). *Özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklara sahip anne babaların çocuklarını kabul-red düzeyleri ile sosyal destek algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı.
- Uskun, E., Gündoğar, D. (2010). TheLevels Of Stres, DepressionAndAnxiety Of Parents Of DisabledChildren İn Turkey. *DisabilityAndRehabilitation*, 32(23), 1917-1927.
- Varol, N. (2005). *Aile eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Zimet G.D., Dahlem N.W., Zimet S.G., Farley G.K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Pers Assess*, 52, 30-41.

EXTENDED ABSTRACT

With the birth of a baby, a new era begins in the life of the mother and father. Whenever parents wish to have children, they dream about their children to be “perfect”. With the birth of a child with a disability or the child’s getting disabled in later years, the dreams of parents about their children are destroyed. The pain felt when encountering such a situation is similar to the pain felt in the face of the loss of a loved one. Depression usually occurs after the painful process. Generally, it is seen that the responsibilities that parents undertake are too many and that parents are depressed with the belief that they cannot afford everything with these responsibilities. The family with children with special needs suffers psychologically, and they have difficulties to overcome the problems caused by the inadequacy. Social support is of great importance for families experiencing these problems and can reduce the problems caused by families having children with special needs.

One of the special needs groups is special learning difficulties. Learning disability are disorders that occur in one or more of the basic psychosocial processes in understanding or using the language spoken or written and that significantly affect the ability to listen, think, speak, read, write, spell or perform mathematical calculations.

Recent studies in the field of special education have highlighted the idea of determining the needs of individuals in the family as a priority along with the services offered to the child with special needs and providing services to the family according to these needs. For this reason, the aim of this study is to reveal the perceived social support and depression levels of the parents who have children with special learning disabilities, and to find out whether the perception of social support predicts the level of depression.

This research is a descriptive study in relational survey model type. This model is often used to determine the interaction between two or more variables. The research Izmir Metropolitan Municipality consists of volunteer parents living in Karabağlar, Konak, Çiğli, Karşıyaka and Buca districts, who have children between the ages of 6 and 18 who have no diagnosis other than a special learning disability. The study group consists of a total of 175 parents with children with special learning difficulties who receive special education services. As a data collection tool in the research, Introductory Information Form, Beck Depression Scale and Multidimensional Perceived Social Support Scale were used.

In the study, a significant difference was found between the perceived social support levels of the parents with a child with a special learning disability in terms of their mother or father status. It was observed that mothers have more perception of social support than fathers. In the study, a significant difference was found between the perceived social support levels of the parents who have children with special learning difficulties in terms of their educational status. Primary school graduates' perception of social support was lower than that of high school and higher education graduates. Anxiety levels are expected to be lower than a lower education level, since they will be more successful in developing solutions to the problems they encounter with their children with the increase in their education levels. In the study, a significant difference was found between perceived social support levels in terms of the income levels of parents with children with special learning disabilities. It was observed that as the income level of the family increased, their perceptions of social support also increased. It is thought that families with higher income can keep their social networks wider because they move more comfortably and thus social support can be stronger. In the study, a significant difference was found between the perceived social support levels of the parents who have children with special learning difficulties in terms of the number of children they have. It was observed that the perception of social support decreased as the number of children of the family increased.

In the study, no significant difference was found between the depression levels of the mothers and fathers with children with special learning difficulties in terms of their mother or father status. In the study, a significant difference was found between the depression levels of the parents who have children with special learning difficulties in terms of their educational status. It

was observed that as the education level increased, the depression levels of the mothers and fathers decreased. Parents with a high level of education can act more easily and faster in accessing the right resources and educational services, they can be more creative in transferring special education services given to their children to different environments, and have experience in adapting the use of technology to their daily lives. Therefore, it can be said that anxiety and depression levels of parents with higher education level are lower. In the study, a significant difference was found between the depression levels in terms of the income levels of the parents who have children with special learning difficulties. It was observed that depression levels decreased as the family income level increased. The fact that depression scores are low in families with high monthly income can be interpreted as the fact that the ability to move more comfortably provides comfort in meeting the financial burden required for the child's care and affects their depression scores. In the study, no significant difference was found between the depression levels in terms of the number of children with parents who have children with special learning difficulties.

In the study, a significant relationship was found between parents' perceptions of special learning disabilities and their social support perceptions and their depression levels. It was observed that depression levels decreased as the family's perception of social support increased. In the study, it was found that perceived social support levels of parents with children with special learning difficulties predicted depression levels by 11%. Accordingly, 89 percent of the depression level variance is determined by other variables.